

Załącznik do Uchwały
Nr XIII/ 68 /12
Rady Powiatu w Kielcach
z dnia 24 września 2012 r.

**„Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
Powiatu Kieleckiego na lata 2012 -2015”**

Czas realizacji: 2012r. – 2015r.

Projekt opracował:

**Zespół koordynujący „Program Ochrony Zdrowia
Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012 – 2015”
powołany uchwałą Nr 71/322/11 Zarządu Powiatu w Kielcach
z dnia 28 grudnia 2011r.**

Wprowadzenie

Zgodnie z Ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2011r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zmianami), ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

Podstawą prawną przygotowania „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015” jest art. 2 ust.4 pkt.1 w.w. ustawy oraz § 4 ust. 1 pkt. 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011r. Nr 24, poz. 128).

Ochrona zdrowia psychicznego, w myśl art. 2 Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,
- 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Niniejszy Program zawiera najbardziej istotne elementy polityki zdrowotnej Powiatu Kieleckiego i wyznacza kierunki działania w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, zaspokojenia ich potrzeb zdrowotnych oraz organizacji opieki zdrowotnej.

Program zawiera propozycję działań zaplanowanych do realizacji w obszarze zdrowia psychicznego na lata 2012-2015.

Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano: dane GUS, informacje i sprawozdania przygotowane przez jednostki organizacyjne Powiatu Kieleckiego. Informacje uzyskano także od wydziałów i komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Kielcach oraz podmiotów leczniczych funkcjonujących na terenie Powiatu Kieleckiego.

Ilekoć w niniejszym dokumencie jest mowa o:

- 1) Programie – należy przez to rozumieć „Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015”,
- 2) Ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2011r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zmianami),

- 3) Zespole – należy rozumieć lokalny zespół koordynujący realizację „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015” powołany uchwałą Nr 71/322/11 Zarządu Powiatu w Kielcach z dnia 28 grudnia 2011 r.

I. Opis problemu zdrowotnego

1. Diagnoza sytuacji w ochronie zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Kieleckiego

Powiat Kielecki położony jest w południowo – centralnej Polsce. Zajmuje powierzchnię 2.247 km². Siedzibą władz Powiatu jest Miasto Kielce.

W skład Powiatu Kieleckiego wchodzi dziewiętnaście gmin:

- cztery gminy miejsko – wiejskie: Bodzentyn, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce,
- piętnaście gmin wiejskich: Bieliny, Górno, Łagów, Łopuszno, Masłów, Miedziana Góra, Mniów, Morawica, Nowa Słupia, Piekoszów, Pierzchnica, Raków, Sitkówka – Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk.

Powiat Kielecki liczy 202.753 mieszkańców, w tym:

- 100.795 mężczyzn,
- 101.958 kobiet.

(dane zebrane na podstawie GUS - Rocznik demograficzny 2011, stan na dzień 31.12.2010r.)

Ogółem stałe miejsce zameldowania w Powiecie Kieleckim posiada 200.888 osób, w tym:

- 99.852 mężczyzn,
- 101.036 kobiet.

Analizując dane dotyczące struktury urodzeń w Powiecie Kieleckim w latach 2009-2010 zaobserwowano:

- wzrost liczby urodzeń żywych, zarówno w miastach jak i na wsiach,
- utrzymujący się wyższy współczynnik urodzeń żywych dla populacji zamieszkującej na wsi niż w miastach.

Współczynnik żywych urodzeń w Powiecie Kieleckim w latach 2009-2010 przedstawia *tabela nr 1*.

Rok 2009			Rok 2010		
ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś
11,25	10,71	11,29	11,29	12,34	11,22

Tabela nr 1 Współczynnik żywych urodzeń na 1000 mieszkańców w latach 2009-2010 w Powiecie Kieleckim (źródło: GUS - Rocznik demograficzny 2011, stan na dzień 31.12.2010r.)

Analizując wskaźnik zgonów w Powiecie Kieleckim w latach 2009-2010 zaobserwowano wzrost zgonów zwłaszcza wśród mieszkańców wsi.

Współczynnik zgonów na 10 tys. osób w Powiecie Kieleckim w latach 2009-2010 przedstawia *tabela nr 2*.

Rok 2009			Rok 2010		
ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś
91,99	118,3	90,13	94,99	105,4	94,25

Tabela nr 2 Współczynnik zgonów na 10 tys. mieszkańców w latach 2009-2010 w Powiecie Kieleckim z uwzględnieniem podziału miasto – wieś (źródło: GUS - Rocznik demograficzny 2011, stan na dzień 31.12.2010r.)

W podziale na grupy wiekowe, największy wskaźnik zgonów w 2010 r. odnotowano w grupie wiekowej powyżej 65 r.ż.

Współczynnik zgonów na 10 tys. osób w Powiecie Kieleckim w 2010r. z uwzględnieniem podziału na grupy wiekowe														
0	1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 +
82,0	1,16	2,96	0	4,49	8,23	9,95	6,42	19,6	30,6	46,2	69,0	112,1	136,3	546,6

Tabela nr 3 Współczynnik zgonów na 10 tys. osób w Powiecie Kieleckim w 2010r. z uwzględnieniem podziału na grupy wiekowe (źródło: GUS - Rocznik demograficzny 2011, stan na dzień 31.12.2010r.)

W Powiecie Kieleckim zaznacza się zjawisko nadumieralności mężczyzn, czyli znacznie wyższego natężenia zgonów wśród mężczyzn niż kobiet.

Współczynnik zgonów na 10 tys. osób w Powiecie Kieleckim w latach 2009 – 2010 z podziałem na płeć:

a) kobiety:	b) mężczyźni:
Rok 2009 – 80,39	Rok 2009 – 132,93
Rok 2010 – 83,96	Rok 2010 – 106,16

W Powiecie Kieleckim mieszka około 26 tys. osób niepełnosprawnych.

Według orzecznictwa Powiatowego Zespołu Do spraw Orzekania o Niepełnosprawności, w 2011r. wydano 5.856 orzeczeń o niepełnosprawności, w tym 4.814 dla dorosłych z określeniem stopnia niepełnosprawności i 1.042 dla dzieci do lat 16-tu.

Wśród 4.814 orzeczonych dorosłych osób niepełnosprawnych znaczny stopień niepełnosprawności otrzymało 1.557 osób, umiarkowany 1.987 osób, lekki 1.124 osoby.

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w Powiecie Kieleckim w latach 2009-2011			
	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 r.ż)	3.421	4.065	4.814
Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności (dla osób poniżej 16 r.ż)	874	1.059	1.042
RAZEM:	4.295	5.124	5.856

Tabela nr 4 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w Powiecie Kieleckim w latach 2009-2011 (Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach).

Liczba wydanych orzeczeń wg stopnia niepełnosprawności w latach 2009-2011 dla Powiatu Kieleckiego			
Stopień niepełnosprawności	znaczny	umiarkowany	lekki
Rok 2009	802	1576	1043
Rok 2010	1.096	1.723	1.091
Rok 2011	1.557	1.987	1.124

Tabela nr 5 Liczba wydanych orzeczeń wg stopnia niepełnosprawności w latach 2009-2011 dla Powiatu Kieleckiego (Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach).

Najczęściej występującą przyczyną niepełnosprawności wśród ogólnej liczby orzeczonych osób powyżej 16 roku życia w 2011r. były choroby narządu ruchu (1406 osób), choroby układów oddechowego i krążenia (1292 osoby) oraz choroby psychiczne (471 osób).

Znaczny stopień niepełnosprawności najczęściej otrzymują orzekani ze względu na choroby układów oddechowego i krążenia (627 osób), choroby narządu ruchu (294 osoby) oraz choroby neurologiczne (230 osób). Najwięcej orzeczeń otrzymują osoby w wieku 41-60 lat, najmniej w wieku 16-25 lat. Kobiety niepełnosprawne stanowią większą grupę niepełnosprawnych niż mężczyźni.

**Tabela nr 6 Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia w 2011 roku
(osoby powyżej 16 r.ż)**

Symbole	STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				WIEK				PŁEĆ		WYKSZTAŁCENIE					ZATRUDNIENIE	
	znaczny	umiarkowany	lekki	razem	16-25	26-40	41-60	60+	K	M	mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	TAK	NIE
01-U	28	51	4	83	45	22	14	2	35	48	26	35	21	1	0	1	82
02-P	122	238	111	471	60	96	213	102	224	247	51	187	129	79	25	52	419
03-L	18	30	70	118	18	14	49	37	49	69	12	42	33	20	11	16	102
04-O	21	30	45	96	13	16	43	24	54	42	3	28	33	24	8	16	80
05-R	294	563	549	1406	85	172	794	355	810	596	95	459	476	298	78	419	987
06-E	3	24	18	45	21	8	14	2	26	19	2	14	17	9	3	10	35
07-S	627	494	171	1292	77	41	428	746	661	631	187	646	257	164	38	135	1157
08-T	50	71	11	132	16	11	62	43	61	71	9	54	39	23	7	23	109
09-M	105	90	19	214	17	19	121	57	155	59	13	66	61	48	26	45	169
10-N	230	229	88	547	50	52	249	196	242	305	62	209	158	87	31	95	452
11-I	59	167	38	264	55	51	108	50	161	103	16	92	60	63	33	69	195
12-C	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM	1557	1987	1124	4668	457	502	2095	1614	2478	2190	476	1832	1284	816	260	881	3787

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach za 2011 rok

Objaśnienia:

01-U upośledzenie umysłowe

02-P choroby psychiczne

03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu

04-O choroby narządu wzroku

05-R upośledzenia narządu ruchu

06-E epilepsja

07-S choroby układów oddechowego i krążenia

08-T choroby układu pokarmowego

09-M choroby układu moczowo-płciowego

10-N choroby neurologiczne

11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego

12 – C – całościowe zaburzenia rozwojowe

Tabela nr 7 Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku i płci w 2011 roku (osoby przed 16 rokiem życia)

Przyczyny niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
		0 -3 lat	4-7 lat	8-16 lat	K	M
01-U	28	0	4	24	8	20
02-P	38	2	7	29	13	25
03-L	56	5	15	36	25	31
04-O	49	6	10	33	18	31
05-R	72	11	10	51	36	36
06-E	70	10	11	49	30	40
07-S	240	46	90	104	100	140
08-T	20	5	2	13	5	15
09-M	16	4	9	3	6	10
10-N	99	32	25	42	43	56
11-I	87	26	20	41	42	45
12 – C	32	11	12	9	12	20
RAZEM	807	158	215	434	338	469

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach za rok 2011

Objaśnienia:

01-U upośledzenie umysłowe

02-P choroby psychiczne

03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu

04-O choroby narządu wzroku

05-R upośledzenia narządu ruchu

06-E epilepsja

07-S choroby układów oddechowego i krążenia

08-T choroby układu pokarmowego

09-M choroby układu moczowo-płciowego

10-N choroby neurologiczne

11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego

12 – C – całościowe zaburzenia rozwojowe

W roku 2011 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach zarejestrowano ogółem 562 osoby niepełnosprawne, w tym poszukujące pracy - 104 osoby. W 2010 roku zarejestrowane były 503 osoby niepełnosprawne, w tym 120 osób poszukujących pracy.

Liczbę osób niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa zawodowego prezentuje *tabela nr 8*.

Poradnictwo zawodowe							
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które skorzystały z rozmowy wstępnej		Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które skorzystały z porady w formie indywidualnej		Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które skorzystały z porady w formie grupowej		Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych biorących udział w zajęciach aktywizacyjnych realizowanych w ramach pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem
Rok 2009	59	30	51	49	2	1	11
Rok 2010	93	58	83	54	1	1	41
Rok 2011	145	78	123	52	5	4	46

Tabela nr 8 Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa zawodowego w latach 2009-2011 (Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach za okres 2009-2011)

W latach 2009 - 2011 w Poradniach Zdrowia Psychicznego w Powiatowym Centrum Usług Medycznych w Kielcach oraz Szpitalu Powiatowym w Chmielniku ogółem 5132 osoby skorzystały z porad.

Tabela nr 9 przedstawia liczbę przyjętych pacjentów w Poradni Zdrowia Psychicznego w Powiatowym Centrum Usług Medycznych w Kielcach oraz Szpitalu Powiatowym w Chmielniku w latach 2009-2011.

Liczba pacjentów przyjętych w Poradni Zdrowia Psychicznego		
Szpital Powiatowy w Chmielniku		Powiatowe Centrum Usług Medycznych w Kielcach
	Liczba przyjętych pacjentów	Liczba przyjętych pacjentów
Rok 2009	1320	359
Rok 2010	1207	400
Rok 2011	1426	420
Razem	3953	1179

Tabela nr 9 Liczba pacjentów przyjętych w Poradni Zdrowia Psychicznego w Szpitalu Powiatowym w Chmielniku oraz Powiatowym Centrum Usług Medycznych w latach 2009-2011.

Według rozpoznania ICD-10 najwięcej pacjentów w obydwu Poradniach w latach 2009 – 2011 było leczonych z powodu nieokreślonych zaburzeń psychicznych oraz zaburzeń lękowych.

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111, poz. 535, z późn. zm), mówiąc o osobach z zaburzeniami psychicznymi mamy na myśli osoby:

- a) chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
- b) upośledzone umysłowo,
- c) wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Podstawowym wskaźnikiem stanu zdrowia psychicznego jest rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych, rejestrowanych w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym także związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych – alkoholu, narkotyków, leków.

Z analizy danych statystycznych dotyczących hospitalizacji psychiatrycznej mieszkańców Powiatu Kieleckiego w 2010 roku wynika, iż podstawową przyczynę hospitalizacji pacjentów w szpitalach o profilu psychiatrycznym stanowiły zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu. Drugą przyczyną hospitalizacji była schizofrenia.

Zestawienie przyczyn hospitalizacji psychiatrycznych mieszkańców Powiatu Kieleckiego w roku 2010 przedstawia *tabela nr 10*.

Tabela nr 10 Struktura hospitalizacji psychiatrycznej mieszkańców Powiatu Kieleckiego w zakładach opieki zdrowotnej zlokalizowanych na terenie Województwa Świętokrzyskiego w roku 2010.

(źródło: Ocena Stanu Zdrowia Mieszkańców Województwa Świętokrzyskiego – Uchwała Nr 786/11 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 7 grudnia 2011r w sprawie zatwierdzenia dokumentu „Ocena stanu zdrowia mieszkańców Województwa Świętokrzyskiego”)

Przyczyny hospitalizacji zgodnie z klasyfikacją międzynarodową ICD – 10 (kat. 3 – znakowa)		Liczba hospitalizacji
kod	ICD 10 - nazwa	
F10	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu	848
F20	Schizofrenia	353
F06	Inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną	210
F07	Zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją	89
F05	Majaczenie nie wywołane alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi	56
F70	Upośledzenie umysłowe lekkie	31
F71	Upośledzenie umysłowe umiarkowane	31
F41	Inne zaburzenia lękowe	29
F43	Reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne	29
F72	Upośledzenie umysłowe znaczne	26
F33	Zaburzenie depresyjne nawracające	24
F19	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane naprzemiennym przyjmowaniem środków wyżej wymienionych (F10 – F18) i innych środków psychoaktywnych)	23
F32	Epizod depresyjny	22
F22	Uporczywe zaburzenie urojeniowe	18
F31	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	17
F25	Zaburzenia schizoafektywne	17
F01	Otępienie naczyniowe	16
F34	Uporczywe zaburzenia nastroju (afektywne)	10
RAZEM:		1 911

Zadania realizowane w latach 2009 do 2011 na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi przez Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii obejmowały działania z zakresu oświaty zdrowotnej i realizowane były w zakresie zadań własnych oddziałów w oparciu o Narodowy Program Zdrowia do 2015 roku.

Od sierpnia 2011 roku Szpital uczestniczy w programie Szpitale Przyjazne Kombatantom.

Dane statystyczne dotyczące leczonych w Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w latach 2009-2011 przedstawiają poniższe tabele.

ODDZIAŁ	LICZBA LECZONYCH Z POWODU UZALEŻNIEŃ		
	2009	2010	2011
Oddziały Terapii Uzależnień od Alkoholu (F10.2)	1387	1275	1228
Leczenie Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych – Detoksykacja (F10.3, F10.4)	1154	1211	1197

Tabela nr 11 Liczba leczonych z powodu uzależnień (opracowanie Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy)

Liczba leczonych w oddziałach psychiatrycznych latach 2009-2011

według rozpoznań ICD-10	2009	2010	2011
Zaburzenia psychiczne – bez uzależnień			
organiczne zaburzenia niepsychotyczne (F00, F01, F02, F04, F07, F08, F09)	329	379	440
organiczne zaburzenia psychotyczne (F03, F05, F06)	794	759	694
schizofrenia (F20)	1141	1097	1195
inne zaburzenia psychotyczne i urojeniowe (bez afektywnych i schizofrenii) (F21–F29)	36	112	89
epizody afektywne (F30 i F32)	83	89	77
depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (F31 i F33)	143	152	163
inne zaburzenia nastroju (afektywne) (F34-F39)	3	-----	3
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem isomatoformiczne (F40-F48)	110	120	129
zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania (F50)	1	-----	-----
inne zespoły behawioralne związane zaburzeniami fizjol czynnikami fizycz. (F51 i F59)	-----	-----	-----
zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych (F60-F69)	62	76	76
w tym: patologiczny hazard (F63.0)	-----	-----	-----
upośledzenie umysłowe (F70-F79)	223	226	260
całościowe zaburzenia rozwojowe (F84)	-----	1	1
pozostałe zaburzenia rozwoju psychicznego (F80-F83, F88, F89)	-----	1	-----
zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym (F90-F98)	1	-----	-----
nieokreślone zaburzenia psychiczne (F99)	-----	-----	1
Obserwacja stanu psychicznego, rozpoznania nieustalone, bez zaburzeń psychicznych i rozpoznania niepsychiatryczne	2	1	3

Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu			
ostre zatrucie (F10.0)	18	11	8
używanie szkodliwe (F10.1)	17	42	78
zespół uzależnienia (F10.2)	2401	141	205
zespół abstynencyjny bez majaczenia (F10.3)	449	739	1030
zespół abstynencyjny z majaczeniem (F10.4)	172	155	232
zaburzenia psychotyczne bez majaczenia (F10.5)	45	59	65
zespół amnestyczny (F10.6)	3	5	3
inne zaburzenia psychiczne (F10.7, F10.8, F10.9)	54	86	118
Współistniejące uzależnienie od środków psychoaktywnych (F11-F19)	35	35	62

Tabela nr 12 Liczba leczonych na oddziałach psychiatrycznych w latach 2009-2010 wg rozpoznań ICD-10 (opracowanie Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy)

Liczba leczonych w oddziale leczenia zaburzeń nerwicowych w latach 2009-2011			
według rozpoznań ICD-10	2009	2010	2011
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem isomatoformiczne (F40-F48)	123	122	116
zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania (F50)	1	2	1
zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych(F60-F69)	18	10	9

Tabela nr 13 Liczba leczonych w oddziale leczenia zaburzeń nerwicowych w latach 2009-2010 wg rozpoznań ICD-10 (opracowanie Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy)

Liczba leczonych w oddziale psychiatrycznym dla chorych somatycznie w latach 2009-2011			
według rozpoznań ICD-10	2009	2010	2011
Zaburzenia psychiczne – bez uzależnień			
organiczne zaburzenia niepsychotyczne(F00, F01, F02, F04, F07, F08, F09)	39	47	33
organiczne zaburzenia psychotyczne(F03, F05, F06)	141	125	140
schizofrenia (F20)	3	2	5
inne zaburzenia psychotyczne i urojeniowe(bez afektywnych i schizofrenii) (F21–F29)	7	6	6
epizody afektywne (F30 i F32)	21	14	19
depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe(F31 i F33)	66	70	82
inne zaburzenia nastroju (afektywne) (F34-F39)	37	40	35
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem isomatoformiczne (F40-F48)	-----	-----	3
Obserwacja stanu psychicznego, rozpoznania nieustalone, bez zaburzeń psychicznych i rozpoznania niepsychiatryczne	2	-----	-----

Tabela nr 14 Liczba leczonych w oddziale psychiatrycznym dla chorych somatycznie w latach 2009-2011 wg rozpoznań ICD-10 (opracowanie Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy)

Liczba leczonych w poradni zdrowia psychicznego i poradni leczenia uzależnień i współzależnień w latach 2009-2011

według rozpoznań ICD-10	poradnia zdrowia psychicznego			poradnia leczenia uzależnień		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Zaburzenia psychiczne – bez uzależnień						
organiczne zaburzenia niepsychotyczne(F00, F01, F02, F04, F07, F08, F09)	51	75	80			
organiczne zaburzenia psychotyczne(F03, F05, F06)	122	429	401			
schizofrenia (F20)	299	329	350			
inne zaburzenia psychotyczne i urojeniowe(bez afektywnych i schizofrenii) (F21–F29)	81	80	71			
epizody afektywne (F30 i F32)	54	78	66			
depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe(F31 i F33)	125	194	213			
inne zaburzenia nastroju (afektywne) (F34-F39)	9	9	10			
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem isomatoformiczne (F40-F48)	230	258	249			
zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania (F50)	0	0	0			
inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi(F51 i F59)	2	0	1			
zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych(F60-F69)	2	5	8			
w tym: patologiczny hazard (F63.0)	0	0	0			
upośledzenie umysłowe (F70-F79)	25	31	32			
całościowe zaburzenia rozwojowe (F84)	0	0	0			
pozostałe zaburzenia rozwoju psychicznego(F80-F83, F88, F89)	1	0	2			
zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym(F90-F98)	0	0	0			
nieokreślone zaburzenia psychiczne (F99)	1	0	0			
Obserwacja stanu psychicznego, rozpoznania nieustalone, bezzaburzeń psychicznych i rozpoznania niepsychiatryczne	4	3	3			
Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu						
ostre zatrucie (F10.0)	0	1	0	0	0	0
używanie szkodliwe (F10.1)	1	0	1	0	0	0
zespół uzależnienia (F10.2)	38	28	40	808	812	777
zespół abstynencyjny bez majaczenia (F10.3)	1	3	3	0	0	0
zespół abstynencyjny z majaczeniem (F10.4)	1	2	1	0	0	0
zaburzenia psychotyczne bez majaczenia (F10.5)	6	6	7	0	0	0
zespół amnestyczny (F10.6)	0	0	0	0	0	0
inne zaburzenia psychiczne (F10.7, F10.8, F10.9)	83	59	54	0	0	0
Współistniejące uzależnienie od środków psychoaktywnych (F11-F19)	6	2	0	0	0	0
Współzależnienia (F43)	55	64	49	168	163	178
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu (F10)	104	96	85	0	0	0
Zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych						
ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F11.0, F11.1)						
zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F11.2, F11.3)						
inne (F11.7, F11.8, F11.9)						
ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F12.0, F12.1)	0	0	0			
zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F12.2, F12.3)						
zaburzenia psychotyczne (F12.4, F12.5, F12.6)						
inne (F12.7, F12.8, F12.9)	2	0	0			
ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F13.0, F13.1)	1	1	2			
zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F13.2, F13.3)						
zaburzenia psychotyczne (F13.4, F13.5, F13.6)						
inne (F13.7, F13.8, F13.9)	1	1	0			

ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F14.0, F14.1)					
zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F14.2, F14.3)					
zaburzenia psychotyczne (F14.4, F14.5, F14.6)					
inne (F14.7, F14.8, F14.9)					
ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F15.0, F15.1)					
zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F15.2, F15.3)					
zaburzenia psychotyczne (F15.4, F15.5, F15.6)					
inne (F15.7, F15.8, F15.9)					
ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F16.0, F16.1)					
zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F16.2, F16.3)					
zaburzenia psychotyczne (F16.4, F16.5, F16.6)					
inne (F16.7, F16.8, F16.9)					
ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F18.0, F18.1)					
zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F18.2, F18.3)					
zaburzenia psychotyczne (F18.4, F18.5, F18.6)					
inne (F18.7, F18.8, F18.9)					
ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F19.0, F19.1)	3	1	3		
zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F19.2, F19.3)					
zaburzenia psychotyczne (F19.4, F19.5, F19.6)					
inne (F19.7, F19.8, F19.9)	2	2	1		
Używanie tytoniu (F17)					

Tabela nr 15 Liczba leczonych w poradni zdrowia psychicznego i poradni leczenia uzależnień i współuzależnień w latach 2009-2011 (opracowanie Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy)

2. Infrastruktura ochrony zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Kieleckiego

Na terenie Powiatu Kieleckiego funkcjonują różnorodne formy wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

2.1. W zakresie służby zdrowia

2.1.1. Stacjonarna opieka medyczna nad osobami chorymi psychicznie

Na terenie Powiatu Kieleckiego usytuowane jest *Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy*, które jest samodzielny publiczny specjalistyczny zakładem opieki zdrowotnej realizującym ambulatoryjne i stacjonarne świadczenia medyczne w zakresie psychiatrii, neurologii oraz terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia.

W zakresie świadczeń całodobowych Centrum dysponuje 10 oddziałami psychiatrycznymi dla osób powyżej 18 roku życia o łącznej liczbie łóżek 690.

1. Oddziały Psychiatryczne ogólne - 434 łóżek

Zadania Oddziałów:

- diagnostyka i leczenie farmakologiczne oraz psychoterapeutyczne zaburzeń psychicznych,
- terapia zajęciowa pacjentów,
- stosowanie zabiegów rehabilitacyjnych,
- psychoedukacja / edukacja pacjentów i/lub ich rodzin,
- sprawowanie opieki pielęgnacyjnej nad pacjentami,
- konsultowanie chorych z innych oddziałów,
- współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej w rejonie leczenia,
- szkolenie lekarzy i personelu pielęgniarstwa w zakresie specjalności oddziału.

2. Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu – 176 łóżek

Zadania Oddziałów:

- diagnozowanie pacjentów uzależnionych od alkoholu przyjętych do oddziału,
- leczenie i rehabilitacja przebywających w oddziale,
- sprawowanie opieki pielęgnacyjnej nad pacjentami oddziału,
- prowadzenie terapii odwykowej indywidualnej, grupowej i sesji rodzinnych,
- konstruowanie osobistych programów terapii odwykowej,
- prowadzenie grup edukacyjnych dla rodzin,
- szkolenie personelu w zakresie specjalności oddziału,
- kontynuacja opieki poszpitalnej.

3. Oddział Psychiatryczny dla Chorych Somatycznie – 36 łóżek

Zadania oddziału:

- diagnostyka i leczenie chorób somatycznych, w których uraz psychiczny jest podstawowym czynnikiem etiologicznym,
- diagnostyka i leczenie zaburzeń psychicznych w przebiegu różnych chorób somatycznych z równoczesnym rozpoznaniem internistycznym,
- prowadzenie terapii zajęciowej pacjentów,
- zajęcia logopedyczne,
- psychoedukacja/edukacja pacjentów i/lub ich rodzin,
- sprawowanie opieki pielęgnacyjnej nad pacjentami,
- prowadzenie psychoterapii,
- udzielanie świadczeń z zakresu fizykoterapii i kinezyterapii,
- szkolenie lekarzy i personelu pielęgniarstwa w zakresie specjalności oddziału.

4. Oddział Leczenia Zaburzeń Nerwicowych – 15 łóżek

Zadania Oddziału:

- diagnostyka i leczenie zaburzeń nerwicowych,
- psychoterapia indywidualna i grupowa,
- prowadzenie terapii zajęciowej pacjentów,
- sprawowanie opieki pielęgniarstwa,
- szkolenie lekarzy i personelu pielęgniarstwa w zakresie specjalności oddziału.

5. Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych – 29 łóżek

Zadania Oddziału:

- diagnostyka i leczenie osób z alkoholowym zespołem abstynencyjnym i psychoz alkoholowych,
- detoksykacja osób z uzależnieniem od alkoholu,
- psychoedukacja dla osób uzależnionych od alkoholu i motywowanie do podejmowania terapii uzależnień,
- sprawowanie opieki pielęgnacyjnej nad pacjentami oddziału,
- szkolenie lekarzy i personelu pielęgniarstwa w zakresie specjalności oddziału.

W Centrum funkcjonują także Dział Fizjoterapii oraz Dział Terapii Zajęciowej. Zadaniem Działów jest usprawnianie fizyczne poprzez prowadzenie gimnastyki leczniczej, wykonywanie zabiegów fizykalnych, masaży, prowadzenie terapii zajęciowej.

W skład Działu Terapii Zajęciowej wchodzi:

- pracownie terapii zajęciowej w oddziałach (których zadaniem jest prowadzenie terapii pracą, rozrywką, hortiterapii, umiejętności samoobsługi),
- pracownie terapeutyczne – międzyoddziałowe:
 - pracownia plastyczna,
 - pracownia muzykoterapii,
 - pracownie rzemieślnicze,
 - Klub pacjenta.

Ich zadaniem jest rozwijanie ekspresyjnej działalności twórczej chorych poprzez doskonalenie umiejętności twórczych, prowadzenie terapii ruchowej, choreoterapii, muzykoterapii, zajęć teatralnych oraz muzyczno – ruchowych, biblioterapii, klubu filmowego, treningów umiejętności, zajęć terapeutyczno – rzemieślniczych.

Na terenie Powiatu Kieleckiego funkcjonuje również Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, który jest jednostką Świętokrzyskiego

Centrum Psychiatrii w Morawicy. Ośrodek oferuje profesjonalną terapię uzależnienia i współuzależnienia.

W skład Ośrodka wchodzi:

- Dwa całodobowe Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu, na których prowadzony jest intensywny program terapii dla osób uzależnionych od alkoholu – łącznie 176 łóżek,
- Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych – Detoksykacyjny – liczba łóżek 29,
- Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia prowadząca terapię ambulatoryjną dla pacjentów, którzy nie wymagają hospitalizacji.

Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia prowadzi kompleksowe leczenie zespołu zależności alkoholowej w tym detoksykacji, leczenie farmakologiczne, psychoterapeutyczne, interwencyjne dla pacjentów uzależnionych i członków ich rodzin.

Ośrodek współpracuje ponadto z Sądami, Zarządem Województwa Świętokrzyskiego, Instytutem Psychiatrii i Neurologii, Instytutem Psychologii Zdrowia, Gminnymi Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz ze stowarzyszeniami, fundacjami i organizacjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

2.1.2. Ambulatoryjna opieka medyczna nad osobami chorymi psychicznie

Ambulatoryjna opieka zdrowotna polega na udzielaniu przez świadczeniodawców świadczeń opieki zdrowotnej osobom niewymagającym leczenia w warunkach całodobowych lub całodziennych. By skorzystać z pomocy specjalisty – psychiatry nie jest konieczne skierowanie. Skierowanie nie jest wymagane również w przypadku osób uzależnionych od alkoholu, środków odurzających i substancji psychotropowych - w zakresie leczenia odwykowego, a także dla osób zakażonych wirusem HIV.

Na terenie Powiatu Kieleckiego i w Kielcach w ramach umów z Narodowym Funduszem Zdrowia działa 12 poradni zdrowia psychicznego oraz 9 poradni leczenia uzależnień.

Są to między innymi:

- *Poradnia Zdrowia Psychicznego w Szpitalu Powiatowym w Chmielniku* w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia w zakresie świadczeń psychiatrycznych ambulatoryjnych dla dorosłych:
 - udziela porad lekarskich diagnostycznych i terapeutycznych,
 - udziela porad psychologicznych,
 - prowadzi sesje psychoterapii indywidualnej, rodzinnej i grupowej.
- *Poradnia Leczenia Uzależnień*, wchodząca w skład Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, która oferuje następujące usługi:
 - Konsultacje lekarskie i psychologiczne,
 - Telefon zaufania dla osób z problemem alkoholowym
 - Intensywny Program Terapii Uzależnień,
 - Pogłębiony Program Terapii Uzależnień,
 - Program edukacyjno – terapeutyczny dla członków rodzin (współuzależnionych),
 - Program pomocy psychologicznej dla Ofiar Przemocy Domowej.
 - Program terapeutyczny dla Dorosłych Dzieci Alkoholików.
 - Doradztwo i szkolenia w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna polega na udzielaniu przez świadczeniodawców świadczeń opieki zdrowotnej osobom niewymagającym leczenia w warunkach całodobowych lub całodziennych. By skorzystać z pomocy specjalisty – psychiatry nie jest konieczne skierowanie. Skierowanie nie jest wymagane również w przypadku osób uzależnionych od alkoholu, środków odurzających i substancji psychotropowych - w zakresie leczenia odwykowego, a także dla osób zakażonych wirusem HIV.

2. 2. W zakresie pomocy społecznej

Na terenie Powiatu Kieleckiego zadania z zakresu pomocy społecznej realizują ośrodki i jednostki pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe.

Ośrodki pomocy społecznej realizują wiele form wsparcia na rzecz rodzin znajdujących się w kryzysie. Jednym z trudniejszych zadań, jakie mają przed sobą ośrodki pomocy społecznej jest zabezpieczenie potrzeb osób chorych, niepełnosprawnych lub starszych, nie mogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. W takiej sytuacji możliwe jest zapewnienie

pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych, przyznania świadczenia pielęgnacyjnego lub skierowanie do domu pomocy społecznej.

Zadania w zakresie pomocy społecznej zostały określone w ustawie o pomocy społecznej.

Na terenie Powiatu Kieleckiego funkcjonuje 19 ośrodków pomocy społecznej (OPS), w tym 4 ośrodki miejsko – gminne (w Bodzentynie, Chęcinach, Chmielniku, Daleszycach) i 15 gminnych ośrodków pomocy społecznej (w Bielinach, Górnio, Łagowie, Łopusznie, Masłowie, Miedzianej Górze, Mniowie, Morawicy, Nowej Słupi, Piekoszowie, Pierzchnicy, Rakowie, Sitkówce – Nowinach, Strawczyni i Zagnańsku).

W ramach udzielanej pomocy w gminach funkcjonują również prowadzone i finansowane z budżetu gminy inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, tj. ośrodki wsparcia, świetlice środowiskowe, w tym środowiskowe domy samopomocy (ŚDS). Na terenie Powiatu działa 5 ŚDS dla 120 osób niepełnosprawnych intelektualnie i chorych psychicznie w Gminach: Chmielnik, Górnio, Piekoszków, Mniów i Morawica. W środowiskowych domach samopomocy uczestnicy korzystają z zajęć terapeutyczno – rehabilitacyjnych mają możliwość rozwijać sprawność ruchowo – manipulacyjną, w zajęciach o charakterze psychoterapeutycznym, dzięki którym nabywają umiejętności współpracy w grupie. Odbywają się również treningi umiejętności społecznych ze wszystkich sfer życia potrzebnych do samodzielnego funkcjonowania.

Ponadto na terenie Powiatu Kieleckiego funkcjonuje 57 świetlic środowiskowych, w tym 5 socjoterapeutycznych i 5 prowadzonych przez Kościoł i organizacje kościelne.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach

Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej zadania pomocy społecznej w Powiecie Kieleckim wykonuje jednostka organizacyjna – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach, które zostało powołane Uchwałą Nr VII/8/99 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 24 marca 1999r.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji społecznej oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zadań Centrum w zakresie ochrony zdrowia psychicznego należy m.in.: prowadzenie specjalistycznego poradnictwa (prawnego, psychologicznego), prowadzenie domów pomocy społecznej, prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

prorowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej, podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach funkcjonuje Powiatowy Zespół Interdyscyplinarny, w skład którego wchodzi przedstawiciele Komendy Miejskiej Policji, Sądu Rejonowego w Kielcach, Kuratorium Oświaty, Izby Lekarskiej, Kurii Kieleckiej oraz przedstawiciele PCPR w Kielcach. Zadaniem Zespołu jest stworzenie wspólnej koalicji w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a przede wszystkim rozwiązywanie, diagnozowanie, opiniowanie i monitorowanie trudnych problemów społecznych o charakterze ponad lokalnym.

Porad psychologicznych udziela zatrudniony w Powiatowym Centrum Pomocy w Kielcach psycholog w warunkach gwarantujących anonimowość. W przypadku rodzin zastępczych udziela wsparcia między innymi w miejscu zamieszkania rodziny.

W latach **2009 - 2011** mieszkańcom Powiatu Kieleckiego udzielono 396 porad psychologicznych, w tym indywidualnych i telefonicznych.

2009 r. - 156 porad psychologicznych,

2010 r.- 101 porad psychologicznych,

2011 r.- 139 porad psychologicznych.

Najczęściej sygnalizowanym problemem były sytuacje kryzysowe wynikające z bezradności wobec problemów wychowawczych, trudności z dorastającymi dziećmi, trudności dziecka w nauce, agresja, nadpobudliwość, kłopoty z koncentracją, zaburzenia obrazu własnego „ja”, zwłaszcza poczucia tożsamości, poczucie małej wartości i niski poziom samoakceptacji. Kolejna grupa petentów to osoby z cechami zaburzeń depresyjnych, ze skłonnościami do działań gwałtownych prowadzących zwykle do konfliktów z otoczeniem, z długotrwałymi trudnościami i problemami w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym i zawodowym. Częstymi problemami zgłaszanymi do psychologa są również trudności w życiu codziennym wynikające z zaburzeń emocjonalnych, zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i pojawiające się pod postacią somatyczną. Po pomoc zgłaszają się osoby, których członkowie rodzin wykazują zaburzenia zachowania, lęk i niepokój wynikający z reakcji na stres i trudności adaptacyjnych, osoby te prezentują impulsywne zachowania często autodestrukcyjne z tendencjami do samouszkodzeń w szczególności dotyczy to młodzieży w wieku dojrzewania, zdarzają się również osoby dorosłe, które w wyniku wielokrotnych sytuacji traumatycznych przejawiają tego typu zachowania.

Duża część porad dotyczy radzenia sobie w sytuacjach gdy rodzina jest w stanie rozpadu, w trakcie rozwodu, po przeżyciu rozstania. Osoby te zgłaszają potrzebę udzielenia wsparcia dzieciom, same też korzystają z poradnictwa w celu zredukowania stresu i zminimalizowania kosztów psychologicznych przeżywanych w rodzinie kryzysów.

W przypadku młodych osób często z porad psychologicznych korzystają osoby usamodzielniające przebywające wcześniej w rodzinach zastępczych. Spotkania te mają na celu wzmocnienie poczucia samostanowienia, wypracowania zdrowego poczucia własnej wartości, umiejętności podejmowania decyzji oraz kształtowania właściwych relacji interpersonalnych. Rozmowy te mają często charakter treningu pożądaných postaw i zachowań, weryfikują dotychczasowe nawyki, pozwalają wypracować pozytywne strategie myślenia i działania w dorosłym życiu.

W związku z różnym stopniem nasilenia problemów osób zgłaszających się po poradę do psychologa w PCPR często osoby kierowane są na konsultacje do innych specjalistów np. w celu podjęcia terapii lub specjalistycznego leczenia.

Ponadto do zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach należy umieszczanie osób w Domach Pomocy Społecznej. Na terenie Powiatu Kieleckiego znajdują się dwa domy pomocy społecznej, prowadzone przez samorząd powiatowy, w Zgórsku oraz Łagiewnikach, natomiast trzeci dom pomocy społecznej w Piekoszowie jest domem niepublicznym prowadzonym przez Caritas Diecezji Kieleckiej .

Dom Pomocy Społecznej w Zgórsku gm. Sitkówka –Nowiny z Filią w Rudzie Strawczyńskiej jest domem pomocy społecznej stałego pobytu przeznaczonym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie. DPS posiada 130 miejsc. W tym: DPS w Zgórsku – 96 miejsc oraz Filia DPS w Rudzie Strawczyńskiej – 34 miejsca. DPS po kompleksowym remoncie spełnia warunki bytowe określone Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej w dnia 19.10.2005r. Usługi opiekuńcze i wspomagające świadczone są w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Prowadzona jest terapia zajęciowa przez wykwalifikowane w tym zakresie osoby. Organizowane są liczne imprezy kulturalno – oświatowe i sportowe, mieszkańcy biorą również udział w imprezach poza placówką. Mają możliwość uczestnictwa w praktykach religijnych. Duży nacisk jest kładziony na kontakty z rodzinami mieszkańców. Prowadzone są zajęcia, które mają na celu usamodzielnienie mieszkańców, nabywania przez nich umiejętności społecznych.

Dom Pomocy Społecznej w Łagiewnikach gm. Chmielnik przeznaczony jest dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób przewlekle psychicznie chorych. DPS posiada 185 miejsc dla mężczyzn, w tym:

- dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie – 103 miejsca
- dla osób przewlekle psychicznie chorych – 82 miejsca.

Dom realizuje swoje zadania także w zakresie usług opiekuńczych tj. pielęgnację, badania lekarskie, opiekę pielęgniarską, spotkania z psychologiem, kontakty z rodzicami, rehabilitację leczniczą. W DPS odbywają się zajęcia: plastyczne – manualne, muzyczno- teatralne, kulturalno- rekreacyjne, zajęcia sportowe, gry zręcznościowe, towarzyskie. Ponadto prowadzona jest działalność Klubu Olimpiad Specjalnych (tenis stołowy, piłka nożna, koszykówka, dwubój siłowy, pływanie, lekkoatletyka). Terapia zajęciowa działa w kierunku integracji ze środowiskiem.

Dom Pomocy Społecznej w Piekoszowie dla osób przewlekle somatycznie chorych przeznaczony dla 26 osób. Podmiotem prowadzącym DPS w Piekoszowie jest Caritas Diecezji Kieleckiej.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej działają na podstawie: ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) i Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2004r. Nr 63, poz. 587).

Warsztat jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką, która stwarza osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej. Warsztaty mogą być organizowane przez fundacje, stowarzyszenia lub przez inne podmioty. Warsztat jest placówką pobytu dziennego, w której czas trwania zajęć wynosi do 7 godzin dziennie, łącznie 35 godzin tygodniowo. Działalność warsztatu jest działalnością o charakterze nie zarobkowym. Celem działania warsztatu jest rehabilitacja prowadząca do włączania osób niepełnosprawnych w rynek pracy oraz przygotowująca uczestników do życia w środowisku społecznym. Terapia przebiega zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji, opracowanym dla każdego uczestnika przez radę programową warsztatu. Na terenie powiatu kieleckiego działają trzy warsztaty terapii zajęciowej

Warsztat Terapii Zajęciowej w Zgórsku funkcjonuje od dnia 19 lipca 1994 roku przy Domu Pomocy Społecznej w Zgórsku. Prowadzi zajęcia dla mieszkańców Domu Pomocy Społecznej oraz mieszkańców Powiatu Kieleckiego

Warsztat Terapii Zajęciowej w Osinach funkcjonuje od dnia 01 stycznia 2002 roku, działa przy Stowarzyszeniu Pomoc Niepełnosprawnym w Osinach. Uczestnicy posiadają aktualne orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do uczestnictwa w Warsztacie.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Fanisławicach został utworzony w 2009 roku na podstawie umowy pomiędzy Powiatem Kieleckim a Wiejskim Stowarzyszeniem Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie i Ruchowo w Rudzie Zajączkowskiej. Prowadzi zajęcia dla mieszkańców DPS-u, a także mieszkańców Powiatu Kieleckiego i Włoszczowskiego.

Środowiskowe domy samopomocy

Niezwykle ważnym elementem systemu ochrony zdrowia psychicznego są instytucje działające w obszarze pomocy społecznej. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z 1994 r. stworzyła podstawy prawne dla powstania nowych form pomocy społecznej, takich jak środowiskowe domy samopomocy oferujące na ogół opiekę dzienną oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Środowiskowy dom samopomocy jest placówką pobytu dziennego, przeznaczoną dla osób chorych psychicznie oraz intelektualnie niepełnosprawnych. Podstawowym celem jest podtrzymywanie kondycji psychofizycznej i rozwijanie umiejętności uczestników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia.

Środowiskowe domy samopomocy, w zależności od kategorii osób, dla których są przeznaczone, dzielą się następujące typy:

1. Typ A - dla osób przewlekle psychicznie chorych;
2. Typ B - dla osób upośledzonych umysłowo;
3. Typ C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych;

Dom może obejmować wsparciem więcej niż jedną kategorię osób.

Na terenie Powiatu Kieleckiego znajduje się pięć Środowiskowych Domów Samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Brudzowie jest jednostką, działającą w strukturach organizacyjnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Morawicy. Rozpoczął swoją

działalność w 2004 r. Dom jest przeznaczony dla 25 osób. Jest on placówką pobytu dziennego, przeznaczoną dla osób niepełnosprawnych z terenu gminy Morawica, którzy potrzebują pomocy i wsparcia w codziennej egzystencji. Zapewnia oparcie społeczne osobom dorosłym, które z powodu choroby psychicznej, bądź też upośledzenia umysłowego mają trudności z codziennym funkcjonowaniem w życiu codziennym. Podstawową metodą pracy z niepełnosprawnymi uczestnikami Domu jest wzmocnienie pozytywne, przywracanie wiary we własne siły, eksponowanie twórczości, umiejętne dostrzeganie mocnych stron i wykorzystanie ich podczas wspólnych zajęć. Pracownie znajdujące się w ŚDS:

- pracownia rękodzieła artystycznego
- pracownia kulinarna
- pracownia komputerowa
- pracownia stolarsko – modelarska

Środowiskowy Dom Samopomocy w Piekoszowie funkcjonuje od 2002 roku, zaś od 2005 r. jako samodzielna jednostka organizacyjna, w całości finansowana przez Urząd Wojewódzki i działająca w oparciu, między innymi o ustawę o pomocy społecznej oraz ustawę o ochronie zdrowia psychicznego. Działalność ŚDS skierowana jest do osób po przebytym leczeniu neurologicznym lub psychiatrycznym oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie. W ramach tej placówki funkcjonują różne pracownie, w których uczestnicy zdobywają określone umiejętności. Prowadzone są zajęcia z zakresu umiejętności samoobsługi i zaradności życiowej. Wszystkich także obejmuje rehabilitacja ruchowa i zajęcia z psychologiem. W ŚDS szczególną uwagę zwraca się na zainteresowania i predyspozycje uczestników. Pracownie znajdujące się w ŚDS:

- pracownia rękodzieła artystycznego; pracownia plastyczna;
- pracownia stolarsko-modelarska;
- pracownia humanistyczna
- pracownia komputerowa;
- pracownia muzyczna;
- pracownia gospodarstwa domowego.

Środowiskowy Dom Samopomocy zaspakaja podstawowe potrzeby w osiągnięciu przez jego użytkowników optymalnego poziomu rozwoju możliwości intelektualnych i społecznych. Celem ŚDS jest również utrzymanie sprawności fizycznej i zdrowotnej, usamodzielnienie,

nauka współżycia w grupie i środowisku, utrzymanie wiary w sens życia, rozwijanie zainteresowań, stymulowanie procesów wyobrażeń i twórczego działania, rozwijanie osobowości.

Uczestnikami zajęć terapeutycznych są osoby wymagające wsparcia w przezwyciężaniu ich trudnych sytuacji życiowych, zaspokajaniu ich niezbędnych potrzeb życiowych i postępowania rehabilitacyjnego rozumianego, jako zespół działań, jakie może podejmować pomoc społeczna, zmierzających do osiągnięcia przez nie poprawy funkcjonowania, jakości życia i powstrzymania postępującej regresji.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Chmielniku funkcjonuje od 2005 r. Powstanie placówki było pierwszym przykładem działalności w duchu nowej ustawy o ochronie zdrowia psychicznego na terenie gminy Chmielnik. Dzięki tej placówce ludzie chorzy psychicznie bez szans na normalną egzystencję znaleźli swój azyl. Z usług domu korzystają osoby dorosłe, chore przewlekłe na zaburzenia psychiczne i niepełnosprawne intelektualnie w stopniu lekkim i umiarkowanym oraz osoby, które wymagają rehabilitacji ruchowej. Uczestnikami ŚDS są głównie osoby chore na schizofrenię, depresje i upośledzenie umysłowe. Schorzenia te charakteryzują się załamaniem linii życiowej, izolowaniem się od otoczenia i wycofaniem z aktywności społecznej. Wszyscy uczestnicy są zobowiązani do systematycznego przyjmowania leków oraz poddawania się badaniom psychologicznym oraz psychiatrycznym.

Pracownie znajdujące się na terenie placówki to:

- pracownia kulinarna
- pracownia muzyczna
- pracownia komputerowa
- pracownia rehabilitacyjna
- pracownia plastyczna
- pracownia techniczna

Środowiskowy Dom Samopomocy w Woli Jachowej jest ośrodkiem wsparcia dla 25 osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz z zaburzeniami psychicznymi. Funkcjonuje od 2006 roku. Indywidualny plan wspierająco – aktywizujący dla uczestników zawiera przede wszystkim działania zmierzające do możliwie jak największej budowy (odbudowy) relacji uczestników z rodziną. W ośrodku prowadzona jest także rehabilitacja psychospołeczna przygotowująca do funkcjonowania w społeczeństwie oraz wsparcie

psychologa. Wszelkie działania dążą do podnoszenia i rozwijania umiejętności samodzielnego życia. Dotyczy to w szczególności spraw związanych ze współżyciem społecznym, gospodarowania pieniędzmi, wykonywaniem różnych zajęć i prac i aktywnym motywowaniem do pracy przez wykorzystanie posiadanych umiejętności oraz posiadanych kontaktów z rodziną i przyjaciółmi.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Mniowie jest jednostką organizacyjną Caritas Diecezji Kieleckiej i działa w oparciu o przyznane przez administrację rządową środki finansowe. Dom przeznaczony jest dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Działalność Domu obejmuje:

- pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i rozwiązywanie codziennych problemów osób z zaburzeniami psychicznymi,
- promocję zdrowia psychicznego oraz działania profilaktyczne zapobiegające nawrotom choroby.

Celem działalności Domu jest wspieranie uczestników i ich rodzin oraz kompensowanie skutków niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego, a także propagowanie modelu zdrowej rodziny przez:

- prowadzenie terapii i aktywne zagospodarowanie czasu wolnego,
- rozwijanie umiejętności samodzielnego życia i radzenia sobie z różnymi problemami,
- stałą profilaktykę i zapobieganie nawrotom choroby psychicznej,
- współpracę z rodziną i najbliższym środowiskiem życia użytkowników,
- współpracę z parafią i z innymi instytucjami pomocy oraz troskę o zaspokojenie
- podstawowych życiowych potrzeb.

Ponadto na terenie Powiatu Kieleckiego funkcjonuje 57 świetlic środowiskowych, w tym 5 socjoterapeutycznych i 5 prowadzonych przez Kościoł i organizacje kościelne.

Poza tym w Kielcach działa **Centrum Interwencji Kryzysowej**. W ramach zawartej w 2010 r. umowy, pomiędzy Powiatem Kieleckim a Caritas Diecezji Kieleckiej, świadczy usługi socjalne tj. psychologiczne i hostelowe, dostępne całą dobę, osobom z terenu powiatu kieleckiego, będącym ofiarami przemocy lub znajdującym się w sytuacjach kryzysowych.

Pomoc ta zapobiega powstawaniu lub pogłębianiu się dysfunkcji tych osób, rodzin lub społeczności.

Zaangażowanie specjalistów różnych dziedzin: psychologów, pracowników socjalnych, prawników, pedagogów, lekarzy itp. pomaga w dobraniu odpowiednich, celowych i skoordynowanych oddziaływań oraz metod pracy, wykorzystujących zasoby klienta, jego naturalnego otoczenia społecznego a tym samym szybkiego odzyskania równowagi wewnętrznej i rozwiązania problemu stanowiącego podłoże doświadczenia kryzysowego.

Do najczęściej zgłaszanych przez klientów CIK problemów należą: przemoc domowa fizyczna i psychiczna, bezrobocie, nieporadność życiowa, zaburzone relacje z rodziną, niepełnosprawność, uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz problemy emocjonalne.

Osoby potrzebujące specjalistycznej porady lekarskiej, udzielanej w Centrum Interwencji Kryzysowej w Kielcach zgłaszają się do lekarza specjalisty w dziedzinie psychiatrii, zatrudnionego 2 godziny tygodniowo, na umowę zlecenie z możliwością wezwania na telefon. W schronisku spotyka się kobiety z reakcjami na różne sytuację życiowe. Na ogół są to reakcje nerwicowe, obserwuje się też reakcje depresyjne, nie wymagające leczenia szpitalnego. Czasem wymagają przedłużenia leków, czasem rozmowy wspierającej.

W CIK przebywają również kobiety z padaczką, zaburzeniami urojeniowymi, upośledzeniem umysłowym, a w pojedynczych przypadkach schizofrenią.

W wielu przypadkach spotyka się osoby z zaburzeniami osobowości i uzależnień na ogół od alkoholu. Zdaniem specjalisty takie osoby wymagają rozmów, wypracowania motywacji do leczenia. Osoby takie kierowane są do ambulatoryjnej terapii odwykowej. W pojedynczych przypadkach ustala im się miejsce w Oddziałach Uzależnień Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy. W nielicznych przypadkach osoby zgłaszają się w celu pozyskania dokumentacji w związku z ustaleniem stopnia niepełnosprawności, argumentując, że wizyta lekarska w CIK jest bardziej przystępna niż w Poradni Zdrowia Psychicznego lub w Poradni Odwykowej. Potwierdza to jak bardzo ważna w pracy z klientem z problemami psychicznymi jest zasada poufności i prywatności. Wszystko to co dotyczy klientów jest objęte tajemnicą zawodową.

W gminach Powiatu Kieleckiego działają także **Kluby AA i Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, które inicjują działania w zakresie:

- zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu
- udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

2.3. Instytucje wspomagające

Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kielcach został utworzony z dniem 1 stycznia 2000 r. Zarządzeniem Starosty Kieleckiego z dnia 13 grudnia 1999r.

Zespół działa w oparciu o ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Zespół realizuje dla mieszkańców Powiatu Kieleckiego zadania z zakresu administracji rządowej określone Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Zespół zajmuje się wydawaniem :

- orzeczeń o stopniu niepełnosprawności – powyżej 16 roku,
- orzeczeń o niepełnosprawności – do 16 roku życia,
- orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień,
- legitymacji osoby niepełnosprawnej (do 16 roku życia i powyżej 16 roku życia).

Powiatowy Ośrodek Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Kielcach

Powiatowy Ośrodek Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Kielcach jest jednostką organizacyjną Powiatu Kieleckiego, która realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Podstawowe formy pomocy POZiRON to dofinansowanie do:

- pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej,
- zwrot kosztów przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy,
- finansowanie kosztów szkoleń.

Powiatowy Ośrodek Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych współpracuje z 48 podmiotami gospodarczymi, w tym z 7 Zakładami Pracy Chronionej z terenu Powiatu Kieleckiego, które łącznie zatrudniają 450 osób niepełnosprawnych.

Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych przy Staroście Kieleckim

Do zadań Rady należy:

- inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych;
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach

Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach jest jednostką organizacyjną Powiatu Kieleckiego organizującą pomoc dla Przedsiębiorców zatrudniających osoby niepełnosprawne, a także dla osób niepełnosprawnych rozpoczynających i kontynuujących działalność gospodarczą.

Pomoc ta obejmuje przede wszystkim finansowanie oraz organizowanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych: zwrot wynagrodzenia i składek na ubezpieczenie społeczne, przystosowanie stanowisk pracy i adaptacja pomieszczeń, zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy, zwrot kosztów na szkolenia pracowników.

Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe są znaczącym partnerem samorządu w realizacji zadań w zakresie szeroko rozumianej ochrony zdrowia psychicznego.

Stworzona w Starostwie Powiatowym w Kielcach „Mapa aktywności społecznej organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Kieleckiego” jest bazą danych o organizacjach pozarządowych realizujących zadania z zakresu m.in. pomocy społecznej, w tym pomocy osobom niepełnosprawnym.

Dość znaczącą pozycję wśród organizacji pozarządowych zajmują:

- Stowarzyszenie Pomoc Niepełnosprawnym w Osinach,
- Caritas Diecezji Kieleckiej,
- Społeczny Ruch Trzeźwości w Pierzchnicy,
- Świętokrzyski Klub Abstynentów „Raj” w Kielcach,
- Świętokrzyskie Stowarzyszenie „Wspólnie Pomagamy” Kielce
- Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie w Kielcach,
- Katolickie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Ich Rodzin i Przyjaciół „Nasz Dom” Kielce
- Stowarzyszenie „PADRE” Profilaktyka, Aktywne Działanie, Rozwój i Edukacja Chęciny
- Społeczny Ruch Trzeźwości Pierzchnica
- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Przeciwdziałaniu Patologiom Społecznym „Plusik” Kostomłoty Drugie
- Stowarzyszenie Przeciwdziałające Patologiom Społecznym „Zdrowy Tumlin”
- Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „RAZEM” Piekoszów
- Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Łagiewnikach „Otwarte Serca”
- Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Amabilis” Zgórsko

Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne

Na terenie Powiatu Kieleckiego funkcjonują trzy Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne:

1. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Piekoszowie,
2. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Bodzentynie,
3. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Chmielniku.

Poradnie świadczą szerokie usługi diagnostyczne, terapeutyczne, profilaktyczne i doradcze. Zapewniają profesjonalną i bezpłatną pomoc: psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną. Z usług Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Bodzentynie, Chmielniku i Piekoszowie skorzystało w latach 2009 - 2011 roku łącznie 10765 osób. Systemową terapią lub jej elementami zostało objętych 86 rodzin.

3. Uzasadnienie potrzeby wdrożenia Programu

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zdrowie jest stanem pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego i społecznego, zatem zdrowie psychiczne jest nieodłącznym wymogiem prawidłowego funkcjonowania każdej jednostki ludzkiej. Pomimo zwiększenia się wiedzy społeczeństwa na temat osób z zaburzeniami psychicznymi nadal powszechny jest problem wykluczenia osób z zaburzeniami psychicznymi. Brak zrozumienia ich potrzeb, konieczności integracji, etykietowanie mogą powodować odsuwanie ich od życia społecznego i powstawanie poczucia izolacji. Niejednokrotnie podjęcie decyzji o skorzystaniu z pomocy psychologicznej czy psychiatrycznej poprzedzone jest długotrwałym okresem obawy o opinię bliskich, a także obniżoną samooceną. Powoduje to narastanie problemów i pogłębianie się trudności, co z kolei ogranicza możliwość prowadzenia produktywnego życia społecznego i ekonomicznego niezbędnego dla pełnego zdrowia.

Rada Ministrów w Rozporządzeniu z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia dostrzega konieczność planowej dbałości o zdrowie psychiczne ze szczególnym uwzględnieniem nie tylko leczenia (działań naprawczych), ale też profilaktyki i edukacji.

Program nakłada na samorządy terytorialne obowiązek realizacji zadań w zakresie promocji zdrowia psychicznego, a także zapobiegania zaburzeniom psychicznym oraz zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

II. Cele Programu

Cele i zadania dla poszczególnych podmiotów zobowiązanych do jego realizacji określone są w ustanowionym na lata 2011-2015 Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego. Założono, że realizacja Programu przyniesie lepsze efekty, jeżeli będzie miała charakter systemowy i zintegrowany, z udziałem wielu podmiotów działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cele główne oraz cele szczegółowe Programu są zgodne z celami Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015.

1. Cele główne:

- 1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.**
- 2. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.**

2. Cele szczegółowe:

L.p.	Nazwa zadania	Planowane działania	Podmiot realizujący	Źródło finansowania	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący
<u>Cel główny 1</u>						
Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym						
<u>Cel szczegółowy:</u> 1.1. Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu						
1	1.1.1. Ustalenie priorytetów promocji zdrowia psychicznego	Załącznik nr 1 do Programu	lokalny zespół koordynujący realizację „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015”	Nie dotyczy	Do końca I półrocza 2012r.	Przygotowana lista priorytetów
	1.1.2. Opracowanie lokalnego programu promocji zdrowia psychicznego	Załącznik nr 2 do Programu		Nie dotyczy	Do końca I półrocza 2012r.	Przygotowany program
	1.1.3. Realizacja lokalnego programu promocji zdrowia psychicznego	Realizacja zadań określonych w Załączniku nr 2 do Programu			Realizacja ciągła: lata 2012-2015	Odsetek populacji biorącej udział w programie/rok

Cel szczegółowy 1.2. Zapobieganie zaburzeniom psychicznym

2	1.2.1. Opracowanie programu zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym	Załącznik nr 3 do Programu	lokalny zespół koordynujący realizację „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015”	Nie dotyczy	Do końca I półrocza 2012r.	Przygotowany program
3	1.2.2. Realizacja programu zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym z uwzględnieniem istniejących regulacji prawnych	Realizacja zadań określonych w Załączniku nr 3			Realizacja ciągła: lata 2012-2015	Odsetek populacji biorącej udział w programie/rok

Cel szczegółowy 1.3. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi

4	1.3.1. Przygotowanie lokalnego programu informacyjno – edukacyjnego sprzyjającego postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałającego dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi	Załącznik nr 4 do Programu	lokalny zespół koordynujący realizację „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015”	Nie dotyczy	Do końca I półrocza 2012r.	Przygotowany program
---	---	----------------------------	--	-------------	----------------------------	----------------------

5	1.3.2. Realizacja lokalnego programu informacyjno – edukacyjnego sprzyjającego postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałającego dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi	Realizacja zadań określonych w Załączniku nr 4			Realizacja ciągła: lata 2012-2015	Odsetek populacji, do której kierowany jest program, biorącej udział w programie/rok
<u>Cel szczegółowy 1.4. Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego</u>						
6	1.4.1. Tworzenie lokalnych ośrodków pomocy kryzysowej oferujących poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu	Prowadzenie ośrodków pomocy kryzysowej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	W ramach dotacji ze środków finansowych Powiatu Kieleckiego	Realizacja do 12.2013r.	Liczba ośrodków/ osób korzystających z pomocy / rok

Cel główny 2

Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym

Cel szczegółowy 2.2. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

9	2.2.1. Opracowanie lokalnego programu poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej.	Załącznik nr 5 do Programu	lokalny zespół koordynujący realizację „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015”	Nie dotyczy	Do końca I półrocza 2012r.	Przygotowany program
10	2.2.2. Realizacja lokalnego programu poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi,	Załącznik nr 5 do Programu	Warsztaty Terapii Zajęciowej	W ramach posiadanych środków finansowych	Realizacja ciągła lata 2012-2015	Liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy i oparcia/ rok

Cel szczegółowy 2.3. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi

10	2.3.1. Opracowanie lokalnego programu rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi	Załącznik nr 6 do Programu	lokalny zespół koordynujący realizację „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015”	Nie dotyczy	Do końca I półrocza 2012r.	Przygotowany program
11	2.3.2. Realizacja lokalnego programu rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi	Realizacja zadań określonych w Załączniku nr 6 do Programu			Realizacja ciągła: lata 2012-2015	Liczba placówek, przedsiębiorstw i osób objętych projektem
12	2.3.3. Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Załącznik nr 6 do Programu	PUP w Kielcach	W ramach posiadanych środków finansowych	Realizacja ciągła: lata 2012-2015	Liczba osób objętych różnymi formami działalności/rok

13	2.3.4. Przygotowanie kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z zaburzeniami psychicznymi	Załącznik nr 6 do Programu	PUP w Kielcach	W ramach posiadanych środków finansowych	Realizacja:	Program kampanii
14	2.3.5. Prowadzenie kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z zaburzeniami psychicznymi	Załącznik nr 6 do Programu	PUP w Kielcach	W ramach posiadanych środków finansowych	Realizacja ciągła: lata 2012-2015	Liczba odsłon strony internetowej
15	2.3.6. Zwiększenie udziału zagadnień zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy	Załącznik nr 6 do Programu	PUP w Kielcach	W ramach posiadanych środków finansowych	Realizacja ciągła: lata 2012-2015	Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi podejmujących zatrudnienie na skutek działań PUP/rok
<u>Cel szczegółowy 2.4. Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy</u>						
16	2.4.1. Powołanie lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu z zadaniami: opracowania, realizacji, koordynowania i monitorowania regionalnego programu	Dokument powołujący lokalny zespół koordynujący Program	Zarząd Powiatu w Kielcach	Nie dotyczy	Do końca 2011r.	Dokument powołujący

	ochrony zdrowia psychicznego					
17	2.4.2. Opracowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego	Przygotowanie Programu przez lokalny zespół koordynujący realizację Programu	lokalny zespół koordynujący realizację „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015”	Nie dotyczy	Do końca I półrocza 2012	Przygotowany program
18	2.4.3. Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego	Realizacja zadań określonych w programie ochrony zdrowia psychicznego	Lokalny zespół koordynujący realizację „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015”, jednostki organizacyjne Powiatu Kieleckiego, organizacje pozarządowe.	Nie dotyczy	Realizacja ciągła: lata 2012-2015	Odsetek populacji objętej programem/rok
19	2.4.4. Przygotowanie aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Opracowanie informatora o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	lokalny zespół koordynujący realizację „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015”	Środki finansowe Powiatu Kieleckiego	Realizacja do końca 2015r.	Publikacja

Zadania w zakresie realizacji celów szczegółowych Programu określają załączniki:

- Priorytety promocji zdrowia psychicznego (*załącznik nr 1*),
- Lokalny program promocji zdrowia psychicznego (*załącznik nr 2*),
- Program zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym (*załącznik nr 3*),
- Program informacyjno – edukacyjny sprzyjający postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałający dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi (*załącznik nr 4*),
- Program poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi (*załącznik nr 5*),
- Program rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi (*załącznik nr 6*).

III. Opis Programu

1. Czas realizacji Programu

„Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015” realizowany będzie w latach 2012 – 2015.

2. Miejsce realizacji Programu

Program będzie realizowany na terenie Miast i Gmin Powiatu Kieleckiego.

3. Beneficjenci Programu

Adresatami Programu są:

- osoby chore psychicznie,
- osoby upośledzone umysłowo,
- osoby wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym,
- dzieci i młodzież,
- osoby dorosłe.

4. Kryteria i sposób kwalifikacji uczestników

Działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego są podejmowane przede wszystkim wobec dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych znajdujących się w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla ich zdrowia psychicznego.

5. Tryb zapraszania do Programu

Promocja i informacja, których zadaniem będzie upowszechnianie zamierzeń Programu wśród mieszkańców Powiatu opierać się będzie na:

- umieszczaniu plakatów promujących Program na tablicach ogłoszeniowych Starostwa Powiatowego w Kielcach, podmiotów leczniczych, urzędów Miast i Gmin Powiatu Kieleckiego,
- zamieszczeniu informacji o Programie na stronach internetowych Miast i Gmin Powiatu Kieleckiego oraz na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Kielcach.

6. Partnerzy i realizatorzy Programu

„Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015” realizowany będzie przez samorząd Powiatu Kieleckiego w partnerstwie z następującymi podmiotami:

- podmioty lecznicze działające na terenie Powiatu Kieleckiego,
- Starostwo Powiatowe w Kielcach,
- powiatowe jednostki służby zdrowia
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach,
- Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne Powiatu Kieleckiego,
- Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach,
- Powiatowy Ośrodek Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy,
- szkoły ponadgimnazjalne z terenu Powiatu Kieleckiego
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze z terenu Powiatu Kieleckiego,
- ośrodki pomocy społecznej,
- organizacje pozarządowe.

7. Źródła finansowania oraz koszt realizacji Programu

W realizacji działań programowych stosowane powinny być mechanizmy finansowe pozwalające na jak najskuteczniejsze wykonywanie założonych zadań.

Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie są:

- środki z budżetu Powiatu Kieleckiego,
- środki finansowe pozyskane przez podmioty w ramach kontraktów zawartych ze Świętokrzyskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia,
- środki Unii Europejskiej,
- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki organizacji pozarządowych.

IV. Monitorowanie i ewaluacja Programu

1. Koordynator Programu

Koordynatorem Programu jest lokalny zespół koordynujący realizację „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015” powołany uchwałą Nr 71/322/11 Zarządu Powiatu w Kielcach z dnia 28 grudnia 2011r.

2. Oczekiwane rezultaty (efekty) Programu

W trakcie realizacji Programu oraz po jego zakończeniu należy sprawdzić czy w wyniku podejmowanych działań powstały spodziewane rezultaty oraz czy rezultaty te przełożyły się na realizację celów Programu.

Celem ewaluacji Programu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania są użyteczne dla odbiorców Programu. Końcowa ocena efektywności Programu sporządzona zostanie na podstawie wskaźników realizacji Programu, których głównym kryterium jest ich mierzalność. Zebrane w wyniku działań ewaluacyjnych informacje pozwolą na przygotowanie sprawozdania końcowego, który sporządzi zespół koordynujący Program i przedstawi Zarządowi Powiatu w Kielcach.

Zakłada się objęcie Programem możliwie jak największej populacji osób (z zaburzeniami psychicznymi), a tym samym:

- poprawę sytuacji zdrowotnej mieszkańców Powiatu Kieleckiego,
- redukcję wskaźnika rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych,
- spadek liczby leczonych z powodu zaburzeń psychicznych,
- zmniejszenie częstości występowania zaburzeń psychicznych leczonych ambulatoryjnie,
- aktywizację zawodową osób z zaburzeniami psychicznymi,
- zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez organizację systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.

3. Opis sposobu oceny efektów Programu

Monitorowanie Programu będzie prowadzone w trakcie jego trwania, aby na bieżąco niwelować trudności powstałe podczas jego realizacji.

Będzie się ono odbywać za pomocą prostych technik polegających na zbieraniu informacji w postaci:

- ustalenia priorytetów promocji zdrowia psychicznego,
- opracowania lokalnego programu promocji zdrowia psychicznego,
- liczby osób biorących udział w programie promocji zdrowia psychicznego/rok
- opracowania programu zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym,
- liczby osób biorących udział w programie zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym/rok
- przygotowania lokalnego programu informacyjno – edukacyjnego sprzyjającego postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałającego dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczby osób, do której kierowany jest program informacyjno – edukacyjny sprzyjający postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałającego dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi/rok
- opracowania lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej w tym zwłaszcza form niezbędnych do tworzenia centrów zdrowia psychicznego,
- opracowania lokalnego programu poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej,
- liczby osób korzystających z poszczególnych form pomocy i oparcia społecznego/rok,

- liczby projektów wymagających działania ciągłego,
- opracowania lokalnego programu rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczby placówek, przedsiębiorstw i osób objętych programem rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczby osób objętych różnymi formami działalności/rok w ramach programu rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi,
- programu kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczby osób, do której adresowana jest kampania, objętej programem rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi/rok,
- liczby osób z zaburzeniami psychicznymi podejmujących zatrudnienie na skutek działań Powiatowego Urzędu Pracy / rok,
- liczby osób objętej „Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Kieleckiego na lata 2012-2015”,
- przygotowania przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Za monitorowanie Programu odpowiedzialny będzie lokalny zespół koordynujący Program powołany przez Zarząd Powiatu w Kielcach.

Corocznie będzie przygotowywana informacja z realizacji zadań Programu za rok poprzedni, które będą przesyłane Ministrowi Zdrowia lub wskazanemu przez Ministra podmiotowi, w terminie do dnia 15 maja każdego roku.

V. Zakończenie

Osoby z zaburzeniami psychicznymi są szczególnie zagrożone ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym. Z powodu specyfiki swojego schorzenia mają trudności w samodzielnej egzystencji, pełnieniu ról społecznych oraz integracji społecznej. Taka sytuacja powoduje

spadek aktywności społecznej, pogłębiającą się izolację społeczną, wzrost uzależnienia od opiekunów, a w rezultacie obniżenie jakości życia tych osób.

Podjęte działania pozwolą zapewnić osobom z zaburzeniami psychicznymi lepszy dostęp do świadczeń zdrowotnych i innych form opieki w środowisku rodzinnym.

Program koresponduje z celami zawartymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015.

Z projektem Programu zapoznaje się Zarząd Powiatu w Kielcach a decyzję co do jego realizacji podejmuje Rada Powiatu w Kielcach.

Opracował:

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej

Starostwo Powiatowe w Kielcach